

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Кальки Івана Зіновійовича на тему «Реалізація прав підозрюваного, обвинуваченого в спеціальному кримінальному провадженні (in absentia)», подане до захисту у спеціалізовану Вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми дослідження.

Відповідно до ч. 2 ст. 297-1 КПК України спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочинів, передбачених статтями 109, 110, 110-2, 111, 111-1, 111-2, 112, 113, 114, 114-1, 114-2, 115, 116, 118, частиною другою статті 121, частиною другою статті 127, частинами другою і третьою статті 146, статтями 146-1, 147, частинами другою - п'ятою статті 191 (у випадку зловживання службовою особою своїм службовим становищем), статтями 209, 255-258-6, 348, 364, 364-1, 365, 365-2, 368, 368-2, 368-3, 368-4, 369, 369-2, 370, 379, 400, 408, 436, 436-1, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447 Кримінального кодексу України, стосовно підозрюваного, крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук.

Не викликає сумніву той факт, що в українському суспільстві є запит на забезпечення реалізації принципу невідворотності покарання за вчинення названих злочинів особами, які втекли з метою ухилення від кримінальної відповідальності.

Водночас, у зв'язку з фізичною відсутністю підозрюваного, обвинуваченого дотримання його прав і законних інтересів є надзвичайно важливим та одночасно складним завданням, виконання якого зобов'язані забезпечити як сторона обвинувачення так і сторона захисту, а також слідчий суддя та суд, оскільки лише в такому разі можна говорити про ефективність кримінального провадження. Невиконання ж названого завдання може

призвести до порушення прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Крім того, варто зауважити, що крім спеціального досудового розслідування, є потреба у детальному дослідженні і проблем спеціального судового провадження, що, в свою чергу, сприяло виникненню інституту спеціального кримінального провадження, який є достатньо новим інститутом кримінального процесуального права.

Відповідно до статистичних даних, в 2019 році на розгляді слідчих суддів місцевих судів перебувало 105 клопотань про здійснення спеціального досудового розслідування, в 2020 році – 215, в 2021 році – 360, в 2022 році вже 1099 таких клопотань¹. Водночас, у 2019 році в 9 кримінальних провадженнях відповідно до ч. 3ст. 323 КПК України здійснено спеціальне судове провадження, в 2020 році – 4, в 2021 – 10, в 2022 році вже було 37 таких розглядів.

Наведені дані свідчать про тенденцію до істотного зростання таких проваджень, що, в свою чергу, доводить актуальність вибраної здобувачем теми дослідження.

Особливості спеціального досудового розслідування і спеціального судового провадження (*in absentia*), питання аналізу поняття та значення спеціального кримінального провадження в кримінальному процесі України, а також окремі аспекти спеціального кримінального провадження (*in absentia*) виступали предметом дослідження в роботах низки науковців-процесуалістів.

Незважаючи на суттєвий внесок науковців у розробку проблеми реалізації прав підозрюваного, обвинуваченого у спеціальному кримінальному провадженні, багато актуальних питань не отримали належного наукового дослідження, зокрема – це процесуальна форма повідомлення про підозру відсутній особі, визначення обсягу прав, які можуть бути реалізовані підозрюваним, обвинуваченим безпосередньо, а які лише через захисника, вирішення процесуальної форми прийняття рішення про припинення здійснення спеціального кримінального провадження тощо.

З огляду на викладене, актуальність наукового дослідження спеціального кримінального провадження (in absentia) в частині реалізації прав підозрюваного, обвинуваченого під час його здійснення, не викликає сумнівів як у науковому, теоретичному, так і у практичному аспектах.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертація виконана у Національній академії внутрішніх справ відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019). Обраний напрям дослідження ґрунтується на нормах Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021. Дисертаційне дослідження узгоджується з Тематикою наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454) та виконана у відповідності до Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради НАВС від 21 грудня 2020 року, протокол № 23).

За результатами аналізу дисертації та наукових публікацій здобувача можна стверджувати, що дисертаційне дослідження виконане відповідно до нормативних вимог для цього виду робіт, державною мовою у науковому стилі.

Усі наведені положення та пропозиції викладені у логічній послідовності, аргументовані та належним чином обґрунтовані, а результати апробовані на науково-практичних конференціях та опубліковані в дев'яти наукових публікаціях, серед яких 4 статті у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна стаття – у зарубіжному юридичному виданні.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що дисертація є одним з перших у сучасній вітчизняній науці кримінального

процесу комплексних досліджень, у якому на монографічному рівні висвітлено проблеми реалізації прав підозрюваного, обвинуваченого у спеціальному кримінальному провадженні (*in absentia*). У роботі сформульовано низку нових наукових положень, висновків і пропозицій, які мають вагоме значення для теорії кримінального процесу та правозастосовної практики.

До найсуттєвіших із них належать такі, в яких вперше *обґрунтовано*, що права підозрюваного, обвинуваченого, які становлять цілісну систему, слід поділяти на дві групи: ті, які у спеціальному кримінальному провадженні можуть реалізовуватися захисником; ті, які не можуть бути реалізованими взагалі; *аргументовано* необхідність наділення захисника правом, за відсутності обвинуваченого, звертатись із клопотанням про розгляд кримінального провадження колегіально судом у складі трьох суддів за наявності підстав, визначених у ч. 2 ст. 31 КПК України; *систематизовано* підстави відмов слідчими суддями у задоволенні клопотань про здійснення спеціального досудового розслідування, які об'єднано у такі три групи: відсутність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення; не доведення факту переховування та оголошення у міжнародний розшук; не дотримання формальних вимог законодавства. Під час відмови судами у задоволенні клопотань про здійснення спеціального судового провадження додатковою підставою відмови є недоведення факту обізнаності обвинуваченого про розпочате кримінальне провадження та факту відмови від прибуття в судове засідання.

Результати дисертаційного дослідження опубліковані у фахових виданнях України та були представлені у вигляді доповідей на міжнародних, всеукраїнських та міжвузівських науково-практичних конференціях та круглих столах. Публікації повністю висвітлюють і вирішують завдання, що були поставлені в дисертаційному дослідженні.

Таким чином дисертаційне дослідження Кальки Івана Зіновійовича виконане на високому науково-методичному і методологічному рівнях.

Результати і положення дисертації, які виносяться на захист відповідають всім вимогам положення на здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими та логічними, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість результатів дослідження, положень та висновків досліджень дисертаційної роботи Кальки Івана Зіновійовича не викликають жодних зауважень. Встановлено, що події, які відбувалися в Україні після 24 лютого 2022 року, підтвердили доцільність запровадження та необхідність існування процедури притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, за їх відсутності. Обґрунтовано, що у разі відсутності відомостей про місце перебування особи, вона набуває процесуального статусу підозрюваного з моменту опублікування відомостей про складене письмове повідомлення про підозру в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному сайті Офісу Генерального прокурора. Обґрунтовано доцільність поширення вимоги щодо доведення обізнаності особи про розпочате щодо неї кримінальне провадження на етап розгляду слідчим суддею клопотання про надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування. З'ясовано, що жодних обмежень стосовно проведення слідчих (розшукових) дій та заходів забезпечення кримінального провадження під час спеціального досудового розслідування чинний КПК України не передбачає. Доведено, що незважаючи на здійснення спеціального досудового розслідування у кримінальному провадженні, суд не зобов'язаний автоматично призначати спеціальне судове провадження. В цілому, висновки дисертаційної роботи логічно витікають із отриманих результатів, а рекомендації базуються на висновках дослідження.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Наукові результати і положення, що виносяться на захист, одержані завдяки аналізу масиву нормативно-правових актів, у тому числі міжнародного характеру, наукових праць в галузі кримінального процесу як вітчизняних так і зарубіжних вчених.

Обґрунтованість та достовірність одержаних дисертантом результатів, сформульованих висновків і пропозицій забезпечені завдяки використанню різноманітних методів наукового та практичного аналізу. Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку є чіткими і зрозумілими та цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукової праці здобувачем загалом виконані і мета досягнута. Здобувач здійснив належну статистичну обробку отриманих даних.

Поставлені наукові завдання виконані на високому методологічному рівні, а дисертант оволодів необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

У дисертації використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження, серед яких: *діалектичний* – використано під час аналізу всіх питань у динаміці, для виявлення їх взаємозв'язку та взаємозумовленості в межах вивчення об'єкта дослідження; *формально-юридичний* – під час розгляду положень кримінального процесуального законодавства щодо регламентації порядку здійснення спеціального досудового розслідування та спеціального судового розгляду; *формально-логічний* та *логікосемантичний* – для уточнення та поглиблення розуміння понятійнокатегоріального апарату інституту спеціального кримінального провадження; *логіко-нормативний* – для формулювання та обґрунтування змін і доповнень до кримінального процесуального законодавства; *порівняльно-правовий* – застосовано для зіставлення поглядів учених, а також порівняння норм міжнародного права, законодавства України та кримінального процесуального законодавства іноземних країн (Данія, Німеччина, Франція, Швейцарія) у межах предмета дослідження; *метод системно-структурного* аналізу, який надав можливість розробити й обґрунтувати пропозиції з удосконалення кримінального процесуального законодавства та практики його застосування, які стосуються

регламентації спеціального кримінального провадження. Використано також *соціологічний* метод (анкетування), за допомогою якого з'ясовано думки практичних працівників щодо проблем реалізації прав підозрюваного, обвинуваченого у спеціальному кримінальному провадженні; за допомогою *статистичного методу* встановлено відсоткове співвідношення абсолютних і відносних величин за результатами проведеного анкетування, вивчення судової практики та статистичних даних.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Сформульовані й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі може бути використано у:
– *законотворчій діяльності* – під час внесення змін і доповнень до норм КПК України з метою вдосконалення положень, які регламентують порядок здійснення спеціального кримінального провадження (лист до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності реєстраційний № 36779К-1-12.2023/283279);

– *правозастосовній діяльності* слідчих, прокурорів, адвокатів (акт Національного антикорупційного бюро України від 16 листопада 2023 року);

– *науково-дослідній діяльності* – під час підготовки науково-практичних і науково-методичних матеріалів, у науково-дослідній роботі кафедри кримінального процесу та наукових лабораторій (акт Національної академії внутрішніх справ від 23 листопада 2023 року);

– *освітньому процесі* – під час підготовки навчальних і методичних посібників, підручників, курсів лекцій з таких навчальних дисциплін: «Кримінальний процес», «Актуальні проблеми застосування кримінального процесуального законодавства», «Доктрина кримінального процесуального права України», «Кримінальна юстиція: правові доктрини та принципи правотворчості» (акт Національної академії внутрішніх справ від 05 грудня 2023 року).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Дисертаційна робота Кальки Івана Зіновійовича викладена українською мовою на 265 сторінках. Структура роботи відповідає вимогам МОН України

та положенню про присудження ступеня доктора філософії. Вона структурована і складається з титульного аркушу, анотації, змісту, переліку умовних позначень, основної частини: вступу, трьох розділів, висновків, а також списку використаних джерел (248 найменувань) та додатків. Результати дослідження представлені у 6 додатках.

Мета дисертаційного дослідження визначена дисертантом досить лаконічно, чітко і вдало та полягає у: аналізі теоретичних, правових і практичних проблем реалізації прав підозрюваного, обвинуваченого в спеціальному кримінальному провадженні (*in absentia*), формулюванні науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення кримінального процесуального законодавства України й практики його застосування в частині досліджуваної проблематики. Відповідно до поставленої мети було чітко визначено завдання дисертаційного дослідження.

У першому розділі автор послідовно розкриває генезис законодавчого регулювання та наукового дослідження інституту спеціального кримінального провадження. Здобувач приходить до висновку, що на сьогоднішній день не виникає сумнівів в доцільності існування інституту спеціального кримінального провадження в законодавстві нашої держави.

Далі в названому розділі дисертант зазначив, що «у випадку фізичної відсутності особа набуває статусу підозрюваного з моменту виконання вимог щодо надсилання повідомлення про підозру в спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень, в тому числі вручення повідомлення про підозру родичам/членам сім'ї, житлово-експлуатаційній організації за місцем проживання або адміністрації за місцем роботи.»

З урахуванням викладеного, здобувач висловив досить цікаву пропозицію, яка полягає в тому, що «в подальшому ж у випадку встановлення місцезнаходження особи за межами України, орган досудового розслідування надсилає повідомлення про підозру в рамках міжнародного співробітництва шляхом вручення документів особі, яка вже набула статусу підозрюваного.

Вказані заходи вживаються з метою забезпечення реалізації прав підозрюваного і не повторюють здійснення процесуальної дії – повідомлення про підозру особі.»

Розглядаючи питання про реалізацію прав підозрюваного, обвинуваченого, здобувач досить точно зробив акцент на тому, що підозрюваний, обвинувачений, маючи право приймати участь в доказуванні, наділяються комплексом прав, передбачених ч. 3 ст. 42 КПК України. Проте, як далі слушно зазначає здобувач, у спеціальному кримінальному провадженні за фактичної відсутності підозрюваного, обвинуваченого права, передбачені пунктами 8, 9, 10, 11, 12, 13 ч. 3 ст. 42 КПК України лише частково можуть бути реалізовані захисником. При цьому, варто виокремити два окремих випадки: 1) коли відсутній підозрюваний, обвинувачений спілкується з захисником та узгоджує стратегію захисту від підозри, обвинувачення; 2) коли відсутній підозрюваний, обвинувачений не спілкується з захисником та стратегію захисту від підозри, обвинувачення захисник визначає самостійно. І далі здобувач робить досить слушний висновок, що лише в першому випадку можна говорити про реальну можливість реалізації підозрюваним, обвинуваченим прав, передбачених пунктами 8, 9, 10, 11, 12, 13 ч. 3 ст. 42 КПК України.

У другому розділі здобувач дослідив проблемні питання реалізації прав підозрюваного під час отримання дозволу на проведення спеціального досудового розслідування. Здобувач досить точно підмітив, що враховуючи те, що відправною точкою у спеціальному досудовому розслідуванні є постановлення суддею ухвали про задоволення або відмову у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування, питання розгляду слідчим суддею клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування є надзвичайно важливим. При цьому здобувач прийшов до досить логічного висновку, що при розгляді слідчим суддею клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування повинен застосовуватись стандарт доказування «обґрунтованої підозри» оскільки задоволення

відповідного клопотання може спричинити істотне обмеження прав, свобод і законних інтересів людини.

Здобувач підтримав позицію окремих науковців щодо надсилання копії клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування з відповідними додатками, аргументувавши це тим, що надсилання копії клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування з відповідними додатками згідно правил, встановлених для вручення письмового повідомлення про підозру створить максимально сприятливі умови для забезпечення ознайомлення з його змістом підозрюваного, в тому числі через близьких родичів та членів сім'ї.

Підтримуючи позицію окремих науковців щодо колізії ч. 1 ст. 297-3 та п. 8 ч. 2 ст. 52 КПК України, які по-різному визначають момент забезпечення обов'язкової участі захисника в кримінальному провадженні, що здійснюється за відсутності підозрюваного, обвинуваченого і необхідності внесення змін до п. 8 ч. 2 ст. 52 КПК України, здобувач досить точно зазначив, що доцільним є внесення змін до п. 8 ч. 2 ст. 52 КПК України стосовно того, що обов'язкова участь захисника має забезпечуватися з моменту звернення з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування, що забезпечить справедливість відповідного рішення.

Далі здобувач досить слушно підмітив, що у випадку реалізації норми, що передбачає залучення захисника з моменту прийняття відповідного процесуального рішення (п. 8 ч. 2 ст. 52 КПК України), захисник може бути взагалі не залучений до кримінального провадження, якщо буде прийнято рішення про відмову у здійсненні спеціального кримінального провадження. І хоча, в такому випадку негативні наслідки для підозрюваного фактично не настають, однак очевидно, що будуть порушені право на захист, а також право на оскарження відповідного судового рішення. А тому здобувач підкреслив, що у випадку своєчасного залучення кваліфікованого захисника, а саме завчасно, до початку розгляду слідчим суддею питання щодо надання дозволу на проведення спеціального досудового розслідування, надання цьому захиснику примірника відповідного клопотання, можна забезпечити реальну

можливість реалізації підозрюваним права на захист. Водночас, важливо, щоб така правова допомога надавалась не формально, а з метою досягнення максимальної користі для підозрюваного.

Акцент уваги здобувача був направлений також на питання реалізації прав підозрюваного під час проведення слідчих (розшукових) дій та застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження.

Здобувач досить точно підмітив, що жодних обмежень щодо проведення слідчих (розшукових) дій та заходів забезпечення кримінального провадження під час спеціального досудового розслідування чинний КПК України не передбачає (с. 121).

Заперечуючи позицію окремих науковців щодо того, що при спеціальному досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень відсутність підозрюваного повинна трактуватися як його заперечення на будь-які процесуальні дії слідчого, прокурора у даному кримінальному провадженні щодо нього, його незгоду на вилучення майна, обшук, огляд, допит та інші процесуальні дії щодо нього, його повне заперечення вини у вчиненні інкримінованого йому правопорушення, здобувач навів досить логічні аргументи, зазначивши, що не можливо погодитись з таким висновком, оскільки внаслідок проведення слідчих та процесуальних дій можуть бути встановлені фактичні обставини, які можуть свідчити на користь підозрюваного, а також можуть бути використані для доведення невинуватості або меншого ступеня винуватості обвинуваченого або сприяти пом'якшенню покарання (с. 127).

Не обійшов увагою здобувач і питання реалізації прав підозрюваного на етапі прийняття рішення за результатами спеціального досудового розслідування.

У третьому розділі дисертаційного дослідження Калька І.З. досліджує проблемні питання реалізації прав обвинуваченого під час спеціального судового провадження. При цьому акцент уваги здобувача був направлений на питання реалізації прав відсутнього обвинуваченого під час підготовчого судового засідання, реалізація прав обвинуваченого під час спеціального

судового провадження судом першої інстанції, а також питання щодо реалізації прав обвинуваченого при перегляді судових рішень, ухвалених під час спеціального судового провадження.

При цьому дисертант звернув увагу і досить логічно довів, що незважаючи на здійснення спеціального досудового розслідування у кримінальному провадженні, суд не зобов'язаний автоматично призначати спеціальне судове провадження.

Привертає увагу і пропозиція дисертанта щодо виокремлення в окрему групу ухвал за спільною позицією суду стосовно того, що стороною обвинувачення не надано суду жодних даних про те, яких заходів вжито для розшуку обвинувачених та де на даний час знаходяться обвинувачені.

Варто підтримати і пропозицію здобувача щодо доцільності розгляду питання про наявність підстав для здійснення спеціального судового провадження саме під час підготовчого судового засідання.

Уявляється, що сприятиме реалізації прав обвинуваченого в судовому розгляді і пропозиція Кальки І.З. стосовно наділення захисника у спеціальному кримінальному провадженні правом звертатись, за наявності підстав, із клопотанням про здійснення розгляду колегіально судом.

Слід підтримати і пропозицію дисертанта щодо доцільність передбачення ухвали про відмову у здійсненні спеціального судового провадження серед переліку судових ухвал, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку, а також передбачення можливості повторного звернення з клопотанням про здійснення спеціального судового провадження при здобутті нових фактичних даних, які стосуються обвинуваченого та його відношення до кримінального провадження.

У результаті проведеного дослідження здобувачем запропоновані та сформульовані також пропозиції щодо удосконалення чинного КПК України в контексті питань, що розглядалися.

Таким чином, викладене вище надає підстави стверджувати про загальну позитивну оцінку дисертації Кальки Івана Зіновійовича на тему «Реалізація прав підозрюваного, обвинуваченого в спеціальному кримінальному

провадженні (in absentia)» як самостійного наукового дослідження актуальної, важливої для науки та практики проблеми.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Отримані результати дисертаційного дослідження Кальки І. З. на тему «Реалізація прав підозрюваного, обвинуваченого в спеціальному кримінальному провадженні (in absentia)» рекомендовано використовувати у освітньому процесі юридичних закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, при підготовці наукових публікацій та монографій, плануванні досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

У цілому позитивно оцінюючи рецензовану працю, необхідно звернути увагу на окремі дискусійні питання, які, на нашу думку, потребують або додаткової аргументації, або додаткових пояснень під час захисту:

1. Дисертант в розділі 1 зазначив: «Враховуючи вимоги ч. 2 ст. 276 КПК України, а також особливості здійснення спеціального досудового розслідування, яке здійснюється за фактичної відсутності підозрюваного, доцільно в тексті повідомлення про підозру вказувати весь перелік прав підозрюваного у відповідності до ч. 3 ст. 42 КПК України. Діючи в такий спосіб можна забезпечити вручення підозрюваному у спосіб, передбачений для вручення повідомлень, письмового переліку прав, якими він наділений під час кримінального провадження.» (с. 76).

Хотілось би уточнити, що цим мав намір показати здобувач, адже згідно ч. 2 ст. 276 КПК України, на яку, до речі, посилався і здобувач, «у випадках, передбачених ч. 1 ст. 276 КПК України, слідчий, прокурор або інша уповноважена службова особа (особа, якій законом надано право здійснювати затримання) зобов'язані невідкладно повідомити підозрюваному про його права, передбачені ст. 42 КПК України.» І розуміти це положення необхідно буквально.

2. В розділі 2 (с. 108) здобувач зазначив: «Так, надсилання копії клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування з відповідними додатками згідно правил, встановлених для вручення письмового повідомлення про підозру створить максимально сприятливі умови для забезпечення ознайомлення з його змістом підозрюваного, в тому числі через близьких родичів та членів сім'ї.»

Хотілось би почути позицію здобувача стосовно необхідності направлення додатків при надсиланні копії клопотання. Уявляється, що додатки направляти в таких випадках недоцільно.

3. Згідно 1 ст. 282 КПК України підставою для відновлення досудового розслідування, крім іншого, є потреба проведення слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій. Підтримана ж здобувачем позиція стосовно того, що «положення ч. 2 ст. 280 КПК України, за яким до зупинення досудового розслідування слідчий зобов'язаний виконати всі слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії, проведення яких необхідне та можливе, слід тлумачити так, що до зупинення досудового розслідування необхідно виконати всі дії, в результаті яких можна отримати докази, а положення частини 1 статті 282 КПК України, за яким зупинене досудове розслідування відновлюється постановою слідчого, прокурора, зокрема, у разі потреби проведення слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій, слід тлумачити так, що відновлювати досудове розслідування у цьому випадку необхідно тільки з метою отримання доказів, тобто під процесуальними діями в частині 2 статті 280 КПК України та частині 1 статті 282 КПК України розуміються ті дії, які спрямовані на отримання доказів.»(с. 112).

Тут потрібні додаткові аргументи здобувача, адже ч. 1 ст. 282 КПК України слід розуміти буквально. Тут саме та ситуація, коли процесуальні дії є необхідними для того, щоб приймати рішення саме в кримінальному провадженні, а не за його межами у разі, коли воно є зупиненим. Є розуміння того, що здобувач посилається на окремі судові рішення і бере їх за основу. Проте, рішення повинні прийматись саме в провадженні, бо тоді виникають сумніви взагалі стосовно меж провадження і правомірності прийняття рішень.

Перелічені зауваження і побажання мають дискусійний характер і, в цілому, не впливають на загальну високу позитивну оцінку дисертації. За своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною значущістю одержаних результатів, а також за авторськими публікаціями ця робота є внеском в розвиток вітчизняної науки в галузі кримінального процесу.

Відсутність порушень академічної доброчесності.

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено.

Матеріали дисертації є власним дослідженням здобувача, а використані думки, публікації та наукові роботи інших авторів мають посилання на відповідні джерела, що свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності.

ВИСНОВОК

про відповідність дисертації встановленим вимогам

1. Дисертаційна робота Кальки І.З. на тему «Реалізація прав підозрюваного, обвинуваченого в спеціальному кримінальному провадженні (in absentia)», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. В ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем реалізації прав підозрюваного, обвинуваченого в спеціальному кримінальному провадженні (in absentia).

2. Дисертація Кальки І.З. на тему «Реалізація прав підозрюваного, обвинуваченого в спеціальному кримінальному провадженні (in absentia)» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значущістю здобутих результатів відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283 та 19 травня 2023 року № 502), Наказу МОН України

№ 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 31 травня 2019 року) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами і доповненнями від 19 травня 2023 року № 502), а її автор – **Калька Іван Зіновійович** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

Професор кафедри кримінального процесу

Національної академії внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

Михайло НИКОНЕНКО

